

В І Д Г У К
офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора
Черкасова Володимира Федоровича
на дисертацію Ван Сяоган
«Формування аналітичної компетентності майбутніх учителів музичного
мистецтва в процесі фахової підготовки» поданої на здобуття наукового
ступеня доктора філософії
01 Освіта/Педагогіка, 011 Освітні, педагогічні науки

1. Актуальність теми дисертаційної роботи та зв'язок з планами
відповідних галузей науки

Сучасні трансформації в системі музично-педагогічної освіти потребують оновлення підходів до фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, зорієнтованих на формування ключових фахових компетентностей. Однією з таких компетентностей є аналітична компетентність, що забезпечує здатність глибоко осмислювати музичний твір, аналізувати його в контексті художньої, культурної та педагогічної взаємодії, а також трансформувати ці знання в професійно-педагогічну діяльність майбутніх учителів музичного мистецтва України і Китайської Народної Республіки. Тож формування аналітичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі фахової підготовки в умовах освітнього середовища є доцільним та своєчасним.

На користь актуальності досліджуваної проблеми свідчить те, що наукове дослідження Ван Сяоган виконано відповідно до теми кафедри педагогіки «Проектування професійного становлення майбутніх фахівців в умовах університетської освіти» (реєстраційний номер 0120U002014), що входить до тематичного плану науково-дослідних робіт Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Тему дисертації Ван Сяоган затверджено вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (протокол № 11 від 30 червня 2022 р.).

2. Наукова новизна одержаних результатів дослідження

Не викликає сумніву наукова новизна дослідження, адже автором схарактеризовано й обґрунтовано педагогічні умови формування аналітичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фахової підготовки, розкрито сутність феномену «аналітична компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва», визначено й обґрунтовано його структуру. До того ж схарактеризовано критерії, показники та рівні сформованості аналітичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фахової підготовки. Розроблено модель формування аналітичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фахової підготовки. Уточнено сутність понять «аналітична діяльність», «аналітична діяльність учителя музичного мистецтва». Подальшого розвитку набули теорія і методика формування аналітичної компетентності майбутніх педагогів у процесі фахової підготовки.

3. Практичне значення результатів дослідження

Відмітимо практичну значущість проведеного дослідження, що полягає в розробленні методики діагностики аналітичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фахової підготовки, методики реалізації моделі формування аналітичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фахової підготовки, основний зміст якої репрезентований у межах аналітико-творчої студії «Мистецтво аналізу – аналіз мистецтва».

Основні результати дисертаційної роботи впроваджено в освітній процес Криворізького державного педагогічного університету (акт впровадження № 01-514/з від 21.08.2025 року), Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (акт впровадження № 1391/28/з від 19.08.2025 року).

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Аналіз дисертаційної роботи Ван Сяоган засвідчує, що здійснене дослідження окресленої проблеми є цілісним і системним. Науковий апарат сформульовано професійно і коректно. З огляду на мету роботи, яка полягає в теоретичному обґрунтуванні, розробці та експериментальній перевірці педагогічних умов, методик та моделі формування аналітичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фахової підготовки, було визначено чотири завдання дослідження, спрямованих на досягнення поставленої мети, а також визначено об'єкт і предмет дослідження.

Цінним є те, що для досягнення мети і вирішення поставлених завдань дослідження здобувачем використано загальнонаукові методи наукового пізнання, застосування яких дозволило дисертанту зробити науково обґрунтовані висновки.

Дисертація складається з анотації, вступу, двох розділів, висновків з кожного розділу, висновків загальних, списку використаних джерел (194 найменування, із них 12 – іноземними мовами), 10 додатків на 30 сторінках. У тексті вміщено 3 рисунки, 15 таблиць, Загальний обсяг дисертації становить 259 сторінок, із них основного тексту – 208 сторінок.

Обґрунтованість сформульованих у дисертації положень забезпечується різноманітністю джерельної бази, яка містить джерела загальнопедагогічного, методичного, психологічного та мистецтвознавчого спрямування українською та іноземними мовами.

Вартісним є те, що у *першому розділі* автор дисертації коректно і виважено підходить до визначення сутності і значення аналітичного складника професійної підготовки майбутніх фахівців у контексті сучасних міжгалузевих досліджень. У результаті вивчення й узагальнення наукових джерел уточнено зміст феномену «аналітична діяльність», яку позиціоновано як різновид інтелектуальної діяльності, процес вивчення, розбору, дослідження та інтерпретації інформації з метою розуміння сутності,

внутрішніх причинно-наслідкових зв'язків, взаємозв'язків та особливостей досліджуваного об'єкта, явища, проблеми, процесу, що здійснюється завдяки використанню методів аналізу даних, статистики, логіки, критичного мислення та інших інструментів.

Вартісним на наше переконання є здійснений автором дисертаційного дослідження аналіз сутності і співвідношення понять «компетенція» і «компетентність». Визначено, що сутнісне ядро аналітичної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва становить прагнення й здатність особистості: реалізовувати власний потенціал, орієнтуватися в аналітичній площині професійної діяльності, здійснювати аналіз, систематизацію й осмислення інформації з різноманітних джерел, перетворювати розрізнені факти на цілісні логічно вибудовані системи залежностей, а також обґрунтовано оцінювати педагогічні явища та ситуації. Розкрито сутність феномену «аналітична компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва» та його структуру, що містить такі компоненти: мотиваційно-змістовий, операційно-рефлексивний та проєктивно-моделювальний.

Вагомим науково-методичним доробком дисертанта є представлений у межах розробленої методики комплекс педагогічних умов, а саме: забезпечення стійкої позитивної мотивації майбутніх учителів музичного мистецтва щодо аналітичної діяльності в мистецько-педагогічному контексті; стимулювання рефлексивної позиції майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фахової підготовки; імплементація у зміст аудиторної і позааудиторної діяльності практико зорієнтованих і проблемно-дослідницьких завдань або аналітичного спрямування, або з аналітичним контентом.

Наукову цінність представляє *другий розділ* дисертаційного дослідження, у якому автором вдало висвітлено результати експериментальної роботи з реалізації педагогічних умов формування аналітичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фахової підготовки. Розроблено й апробовано модель і методику формування аналітичної

компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фахової підготовки (мотиваційно-збагачувальний, реалізаційно-осмислювальний, інноваційно-модернізаційний етапи). Наскрізною для всіх трьох етапів була розроблена й упроваджена аналітико-творча студія «Мистецтво аналізу – аналіз мистецтва».

За влучним висловлюванням автора дисертації за результатами прикінцевого етапу експерименту виявлено, що реалізація педагогічних умов, упровадження моделі й методики, дозволило досягти значної динаміки позитивних змін у рівнях сформованості аналітичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі фахової підготовки ЕГ порівняно з КГ. Так, достатнього рівня сформованості аналітичної компетентності на прикінцевому етапі в ЕГ досягли 45,45% майбутніх педагогів-музикантів (було – 13,64%), задовільного – 45,45% (було – 44,70%), початкового – 9,09% (було – 41,67%) респондентів. Натомість у КГ позитивна динаміка виявилася не такою значною. Так, достатній рівень було зафіксовано лише у 28,33% студентів (було – 12,50%), задовільний – у 41,67% респондентів (було – 45,00%), початковий – у 30,00% майбутніх учителів музичного мистецтва (було – 42,50%).

Ефективність розробленої методики сформованості аналітичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі фахової підготовки підтверджено застосуванням методу математичної статистики.

5. Повнота викладу матеріалів дисертації в публікаціях

Результати дисертаційного дослідження висвітлено в у 7 публікаціях автора, з яких: 3 статті у фахових наукових виданнях України з педагогіки категорії «Б», (1 – у співавторстві), 4 роботи апробаційного характеру. Кількість публікацій, обсяг, якість, повнота висвітлення змісту та результатів дисертаційної роботи відповідає встановленим вимогам. Апробація результатів дослідження відбиває основні здобутки дисертаційної роботи і здійснена на різного рівня наукових конференціях.

6. Оцінка змісту й оформлення дисертації

Відмітимо, що дисертаційна робота добре структурована і відповідає встановленим вимогам щодо оформлення. Стиль викладу в ній наукових положень, матеріалів досліджень та висновків зрозумілий і доступний для сприйняття.

Ознайомлення з текстом дисертації Ван Сяоган дає підстави стверджувати, що дана наукова робота є цілісною, самостійною, завершеною працею, що пройшла належну апробацію та відповідає вимогам, що ставить МОН України.

7. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Позитивно оцінюючи результати представленої Ван Сяоган дисертаційної роботи, слушно висловити деякі зауваження та побажання, що мають дискусійний характер, і ні в якій мірі не впливають на значущість дисертаційного дослідження, а саме:

1. Загалом, схвально оцінюючи намагання здобувача використати якнайбільше науково-методологічних підходів стосовно формування аналітичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фахової підготовки, зауважимо, що доцільно було б ширше представити актуалізацію цього досвіду у працях зарубіжних вчених останніх років.

2. Визначена дисертантом модель формування аналітичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фахової підготовки заслуговує позитивної оцінки. Але варто було б розкрити сутність сучасних технологій та інтерактивних методів навчання, що запроваджувалися на даному етапі дослідно-експериментального дослідження.

3. Запропоноване дисертаційне дослідження розкриває не тільки теоретичні аспекти формування аналітичної компетентності майбутніх

учителів музичного мистецтва в процесі фахової підготовки, воно передбачає також реалізацію практичного складника, тому доцільно було б розробити методичний посібник щодо формування аналітичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фахової підготовки.

4. Окремі положення висновків до розділів дисертації є дещо лаконічними та не повною мірою узагальнюють й відбивають отримані автором результати дослідження.

5. У тексті дисертації трапляються окремі орфографічні помилки та стилістичні недоліки.

Зазначені зауваження та побажання носять рекомендаційний характер та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

На підставі аналізу тексту дисертації можна засвідчити дотримання здобувачем вимог академічної доброчесності в повному обсязі.

8. Загальний висновок

Враховуючи актуальність, новизну, завершеність, самостійність, вірогідність висновків і цілісність дисертації Ван Сяоган на тему «Формування аналітичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фахової підготовки», варто зазначити, що вона є самостійним і завершеним науковим дослідженням, яке виконано за актуальною темою з використанням адекватних методів наукового пошуку. Дисертація містить науково обґрунтовані результати, які мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, достатньо повно оприлюднені в наукових працях та свідчать про особистий внесок здобувача в науку. Робота відповідає спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки та вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про

присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 № 44, а Ван Сяоган заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри музичного мистецтва
Комунального закладу вищої освіти
«Академія культури і мистецтв»
Закарпатської обласної ради

Володимир ЧЕРКАСОВ

Підпис Володимира Черкасова засвідчую:
проректор з науково-педагогічної роботи
по організації освітнього процесу,
кандидат наук з соціальних комунікацій

Оксана ТЕЛЕП